

La salut i els seus determinants en l'alumnat adolescent

ENQUESTA FRESC 2016

CSB Consorci Sanitari
de Barcelona

+B Agència
de Salut Pública



Autories:

Elena Santamariña-Rubio,

Gemma Serral Cano,

Catherine Pérez,

Carles Ariza

i Grup col·laborador enquesta FRESC

2016.

ASPB, Barcelona 2018



L'enquesta FRESC

Els temes que es recullen en l'enquesta FRESC 2016 de l'alumnat adolescent de Barcelona són:

- Entorn socioeconòmic i sociodemogràfic.....	8
- Salut percebuda i salut mental.....	9
- Relació amb els altres	10
- Alimentació	16
- Activitat i descans.....	20
- Consum de substàncies addictives	24
- Sexualitat.....	34
- Mobilitat i seguretat vial.....	38
- Conclusions	42

L'enquesta FRESC

- L'enquesta FRESC (**F**actors de **R**isc en **E**studians de **S**eCundària) es duu a terme periòdicament des de 1987 en mostres representatives dels centres educatius de la ciutat Barcelona.
- Cada 4 anys s'administra l'enquesta FRESC als escolars de 2n d'ESO (13-14 anys), 4t d'ESO (15-16 anys), 2n de batxillerat i CFGM (17-19 anys).



1992



1994



1996



1998



2001



2004



2008



2012



2016

ESO: Ensenyament Secundari Obligatori

CFGM: Cicles Formatius de Grau Mig

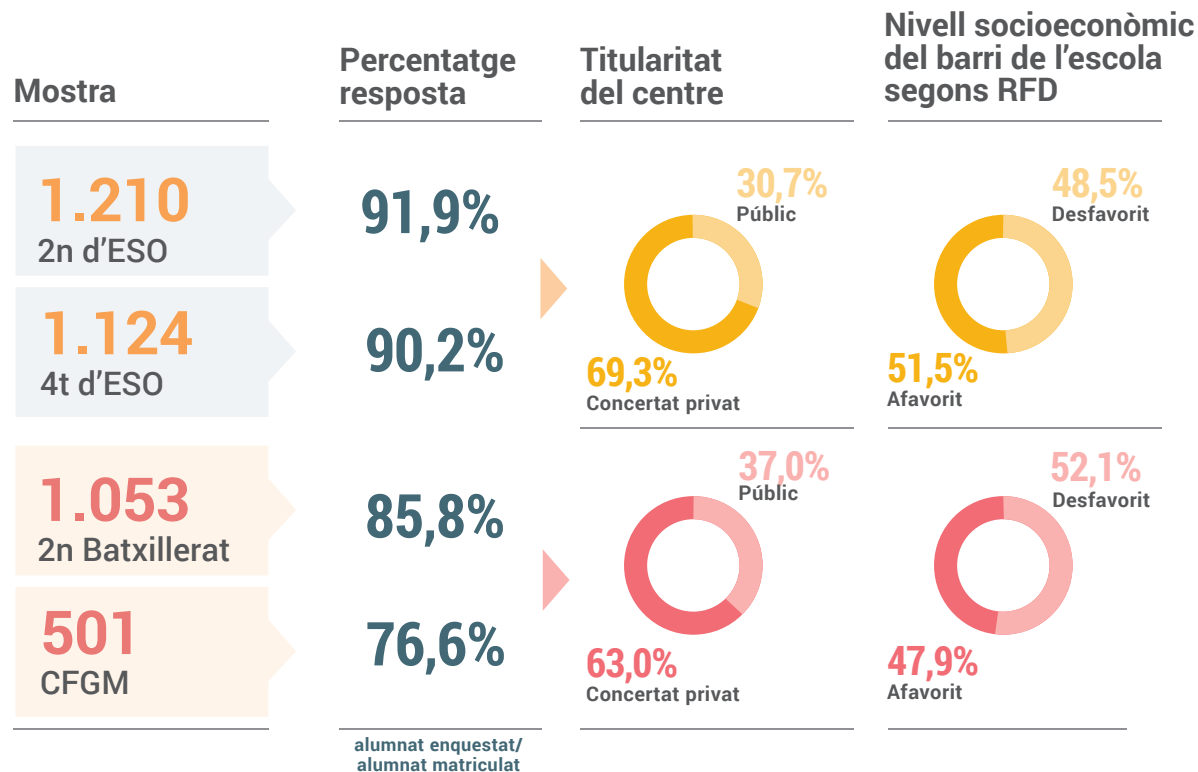
Objectiu general

- Conèixer la salut i els comportaments i actituds relacionades amb la salut de l'alumnat adolescent de la ciutat de Barcelona, per tal d'orientar intervencions o polítiques preventives.

Metodologia

- S'ha obtingut una **mostra representativa** de l'alumnat de 2n d'ESO (13-14 anys), de 4t d'ESO (15-16 anys) i de 2n de Batxillerat juntament amb els CFGM (17-19 anys).
- En la mostra s'ha mantingut la proporció d'aules segons la titularitat dels centres i el nivell socioeconòmic del barri on es troben ubicats els centres dins de cada districte.
- S'han administrat el 70% d'enquestes *online* i 30% en paper.
- L'enquesta va ser administrada per personal extern a l'escola.

Descripció mostra



ESO: Ensenyament Secundari Obligatori

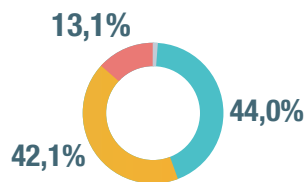
CFGM: Cicles Formatius de Grau Mig

RFD: Renda Familiar Disponible



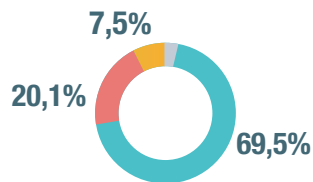
Entorn socioeconòmic i sociodemogràfic

Nivell socioeconòmic familiar segons l'índex FAS



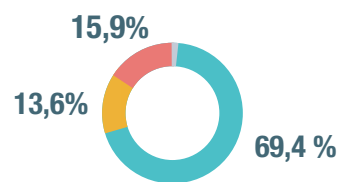
Alt
Mig
Baix

Estructura familiar



Biparental
Reestructurada
Monoparental

Trajectòria migratòria familiar



Autòcton/a,
de pare i mare autòcton/a
Autòcton/a,
de pare i/o mare immigrants
Immigrant

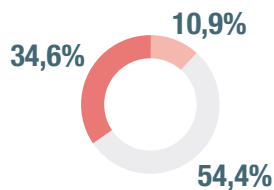
22,5%
afirmen tenir una altra
família en una altra casa

Autòcton/a: Nascut/da en territori espanyol.

FAS: Family Affluence Scale

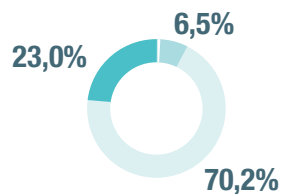
Salut percebuda

Noies



Excel·lent/molt bona
 Bona
 Regular/dolenta

Nois



Excel·lent/molt bona
 Bona
 Regular/dolenta

En les noies, la salut percebuda regular/dolenta és major en l'alumnat d'escoles ubicades en barris de nivell socioeconòmic desfavorit.

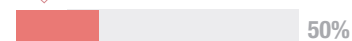
La salut percebuda regular/dolenta augmenta amb l'edat.

Salut mental

Major probabilitat de patir un problema de salut mental.

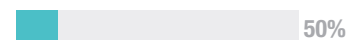
Noies

10,4%



Nois

7,9%



Major en barris de nivell socioeconòmic desfavorit.

Relació amb els altres

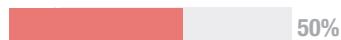
Els últims 12 mesos, has patit algun tipus de discriminació per causa de discapacitat, orientació sexual, origen o gènere?



Discriminació

Noies

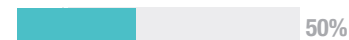
30,7%



En les noies el percentatge augmenta amb l'edat.

Nois

21,7%



No hi ha un patró per edat en nois.

► El motiu més freqüent de discriminació és pel país d'origen o ètnia en ambdós sexes, però en les noies també per motius de gènere.

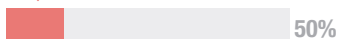
Maltractament per part de la parella

Víctimes de maltractaments per part de la parella.

Noies

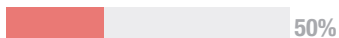
2n ESO

10,5%



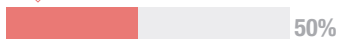
4t ESO

17,5%



2n Batxillerat / CFGM

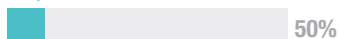
23,5%



Nois

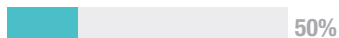
2n ESO

6,6%



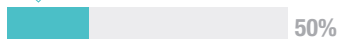
4t ESO

12,3%



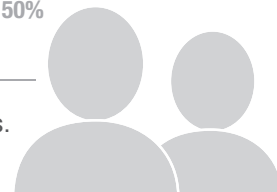
2n Batxillerat / CFGM

15,4%



Durant els últims 12 mesos, alguna vegada has rebut per part de la teva parella maltractaments emocionals, físics o sexuals?

► Els maltractaments emocionals són els més freqüents.



Relació amb els altres

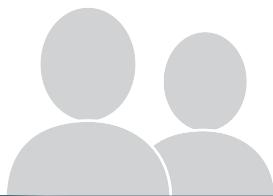


Diem que una persona és maltractada quan una altra grup, li diu o fa coses que li són desagradables i la fan sentir malament.

També hi ha maltractament quan se li pren el pèl continuament i a ell/a no li agrada, o quan se l'exclou o margina del grup.

No es considera maltractament quan dues persones que tenen força i poder semblants discuteixen o es barallen.

Tampoc no hi ha maltractament quan la burla es fa de forma amistosa o jugant.

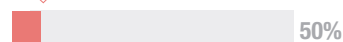


Maltractament en l'entorn escolar

Noies

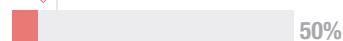
Víctima

5,4%



Agressor/a

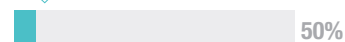
4,0%



Nois

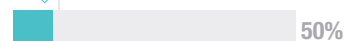
Víctima

3,8%



Agressor/a

7,8%



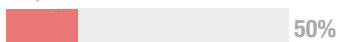
- ▶ No hi ha patró clar per edat.
- ▶ No s'observen diferències segons el nivell socioeconòmic del barri on es troba el centre.
- ▶ L'evolució del percentatge de víctimes i agressors és d'estabilitat.

Maltractament per internet

Noies

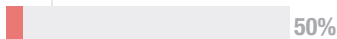
Víctima

12,2%



Agressor/a

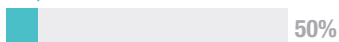
2,2%



Nois

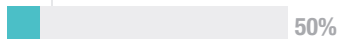
Víctima

4,8%



Agressor/a

5,6%



- ▶ No hi ha patró clar per edat.
- ▶ No s'observen diferències segons el nivell socioeconòmic del barri on es troba el centre.

Alguna persona t'ha perjudicat a través d'internet (enviament de fotos, vídeos, comentaris, etc.)?

Has fet servir internet per perjudicar (enviament de fotos, vídeos, comentaris, etc.) a alguna persona?



Relació amb els altres

Alguna vegada has patit assetjament sexual (qualsevol conducta verbal o física amb contingut sexual que sigui ofensiva i no desitjada per a tu)?



Assetjament sexual

Les noies pateixen assetjament sexual més freqüentment que els nois.

Noies

2n ESO

6,8%



50%

4t ESO

14,6%



50%

2n Batxillerat / CFGM

26,4%



50%

Nois

2n ESO

1,9%



50%

4t ESO

4,6%



50%

2n Batxillerat / CFGM

4,7%

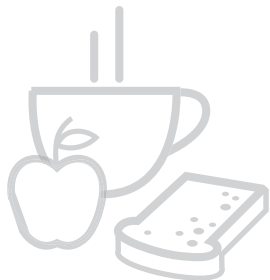


50%

- ▶ És major als centres de barris de nivell socioeconòmic desfavorit.
- ▶ L'evolució global és de disminució, excepte en les noies de 2n de Batxillerat i CFGM.



Alimentació

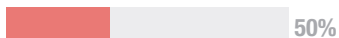


Esmorzar

No esmorzar cap dia abans de sortir de casa o d'arribar a l'escola.

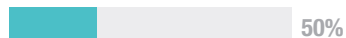
Noies

18,1%



Nois

16,0%



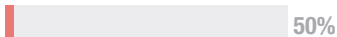
- El percentatge de joves que no esmorzen cap dia abans de sortir de casa augmenta amb l'edat.
- No s'observen diferències significatives segons el nivell socioeconòmic del barri on es troba el centre.

Insuficiència alimentària

Anar a l'escola amb gana per no tenir suficient menjar a casa.

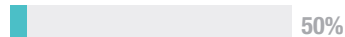
Noies

1,7%



Nois

2,9%



- ▶ És major als centres educatius ubicats en barris amb nivell socioeconòmic desfavorit.
- ▶ Hi ha nois i noies que van a l'escola o a l'institut o al llit amb gana perquè a casa seva no hi ha suficient menjar.

Amb quina
freqüència et
passa això a tu?



Alimentació

Sobrepès i obesitat

En base a la valoració de l'IMC i segons :

Baix pes: adolescents amb un IMC per sota de -2DE respecte l'IMC mig d'adolescents de la mateixa edat i sexe.

Pes normal: adolescents amb un IMC entre -2DE i +1DE respecte l'IMC mig d'adolescents de la mateixa edat i sexe.

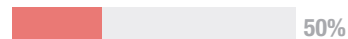
Sobrepès: adolescents amb un IMC per sobre de +1DE respecte l'IMC mig d'adolescents de la mateixa edat i sexe.

Obesitat: adolescents amb un IMC per sobre de +2DE respecte l'IMC mig d'adolescents de la mateixa edat i sexe.

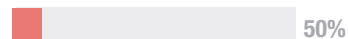
IMC: Índex de Massa Corporal
DE: Desviació Estàndard

Noies

Sobrepès
16,4%

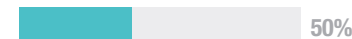


Obesitat
5,5%

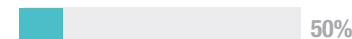


Nois

Sobrepès
20,2%



Obesitat
8,2%



- ▶ El percentatge de sobrepès i obesitat disminueix amb l'edat.
- ▶ L'alumnat de centres de barris de nivell socioeconòmic desfavorit presenten major sobrepès i obesitat, en ambdós sexes.

Insatisfacció corporal

Les noies presenten major insatisfacció amb la seva imatge corporal que els nois.

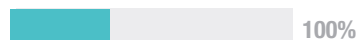
Noies

52,0%



Nois

36,3%



- ▶ La insatisfacció corporal augmenta amb l'edat en noies; en canvi, en els nois disminueix.
- ▶ L'alumnat de centres de barris de nivell socioeconòmic desfavorit presenten major insatisfacció corporal, sobretot en les noies.

Mitjançant la diferència entre la puntuació corresponent a la figura corporal percebuda i la desitjada, s'obté el grau de satisfacció de la pròpia figura corporal, interpretant-se com satisfacció quan no existeix diferència entre les dues.

Amb quina figura t'identifiques?

Quina figura t'agradaria ser?

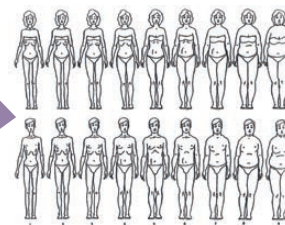
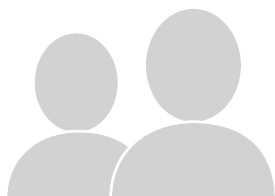


FIGURE 1 Contour Drawing Rating Scale.

Activitat i descans

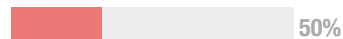


Activitat física

La inactivitat física (activitat insuficient o sedentarisme) és més freqüent entre les noies.

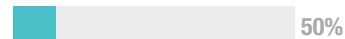
Noies

16,7%



Nois

8,4%



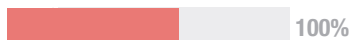
► El percentatge d'inactivitat física augmenta amb l'edat.

Hores de son (en dies de classe)

Alumnat que dorm menys hores de les recomanades (menys de 8 h).

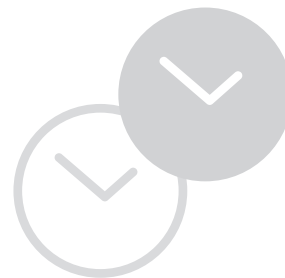
Noies

60,2%



Nois

56,7%



Recomanació del
National Sleep Foundation
de 8 hores de son

► El percentatge d'alumnat que dorm menys de les hores recomanades augmenta amb l'edat.

Activitat i descans

El possible ús problemàtic del telèfon mòbil de l'alumnat adolescent es valora amb el qüestionari d'experiències relacionades amb el mòbil (CERM, *Cuestionario de Experiencias Relacionadas con el Móvil*).

Correspon a 10 preguntes relacionades amb l'augment de la tolerància, efectes negatius sobre la conducta, les relacions socials i familiars, la reducció d'activitats degut a l'ús del mòbil, pèrdua de control, escapar dels problemes i desig intens d'utilitzar el mòbil.

Problemàtica relacionada amb l'ús del mòbil

Ús problemàtic freqüent del telèfon mòbil de l'alumnat adolescent.

Noies

4,5%



50%

Nois

4,1%



50%

En les noies, el percentatge és més elevat en centres de barris de nivell socioeconòmic desfavorit.



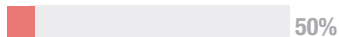
► L'ús problemàtic augmenta amb l'edat.

Problemàtica relacionada amb l'ús d'internet

Ús problemàtic freqüent d'internet de l'alumnat adolescent.

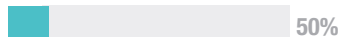
Noies

5,0%



Nois

7,0%



Augmenta amb l'edat
dels nois.

Augment de la tolerància, efectes negatius sobre la conducta, les relacions socials i familiars, la reducció d'activitats degut a l'ús d'internet, pèrdua de control, escapar dels problemes i desig intens d'estar connectat a internet.

S'extreu una puntuació total i es categoritza en ús problemàtic d'internet freqüentment, ocasionalment i mai.

- El percentatge d'ús problemàtic és més elevat en l'alumnat de centres de barris de nivell socioeconòmic desfavorit.



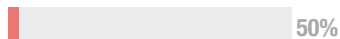
Consum de substàncies addictives

Consum de tabac diari

Noies

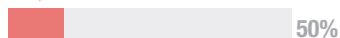
2n ESO

1,7%



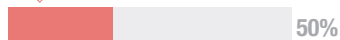
4t ESO

9,9%



2n Batxillerat / CFGM

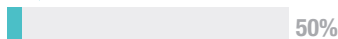
18,5%



Nois

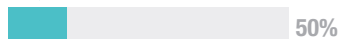
2n ESO

2,2%



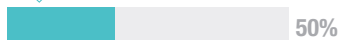
4t ESO

9,2%



2n Batxillerat / CFGM

15,5%

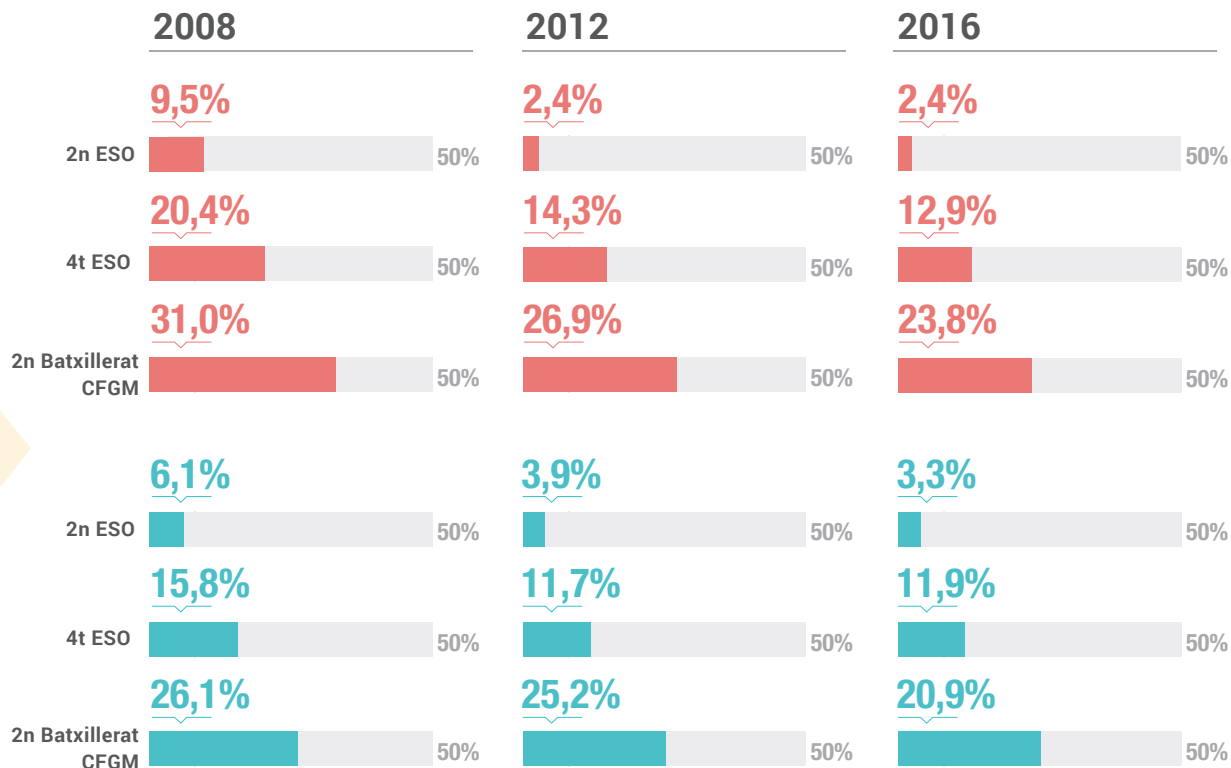


- El percentatge que consumeix diàriament i el que consumeix setmanalment augmenten amb l'edat.
- Aquests percentatges són majors en l'alumnat de centres de barris de nivell socioeconòmic afavorit.

Evolució del consum regular de tabac

Percentatge en l'evolució de l'alumnat que consumeix tabac regularment (inclou diari o setmanal) per curs i sexe, 2008-2016.

■ Noies
■ Nois



Consum de substàncies addictives

Consum d'alcohol

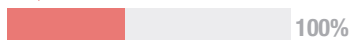
El percentatge d'alumnat que ha provat l'alcohol (haver begut alguna vegada almenys mig got de qualsevol beguda alcohòlica).

- ▶ A 2n d'ESO és major en nois, en canvi a 4t d'ESO i 2n de Batxillerat i CFGM és major en noies.
- ▶ L'evolució ha estat de reducció al llarg dels anys, especialment a partir de 2008, essent més marcada en els nois que en les noies.

Noies

2n ESO

41,8%



4t ESO

79,8%



2n Batxillerat / CFGM

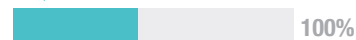
92,6%



Nois

2n ESO

43,8%



4t ESO

70,6%



2n Batxillerat / CFGM

87,8%



Borratxeres en els últims 6 mesos

El percentatge d'alumnat que s'ha emborratxat alguna vegada en els últims 6 mesos.



► L'evolució ha estat d'estabilitat fins l'últim any en el que s'observa una disminució especialment en les noies.

Noies

2n ESO

6,3%



100%

4t ESO

29,9%



100%

2n Batxillerat / CFGM

56,8%



100%

Nois

2n ESO

5,1%



100%

4t ESO

28,0%



100%

2n Batxillerat / CFGM

56,1%



100%

Consum de substàncies addictives

Consum intensiu d'alcohol (*binge drinking*)

El percentatge d'alumnat que ha begut alguna vegada 5 o més begudes alcohòliques en una sola ocasió, en els últims 30 dies.

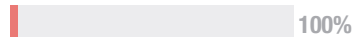
El *binge drinking* és més freqüent en els nois que en les noies, especialment en els cursos de batxillerat i cicles formatius.



Noies

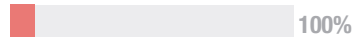
2n ESO

1,5%



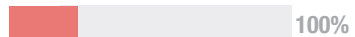
4t ESO

9,0%



2n Batxillerat / CFGM

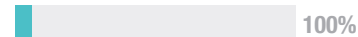
23,5%



Nois

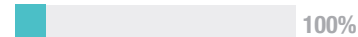
2n ESO

2,9 %



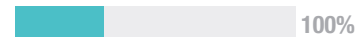
4t ESO

11,4%



2n Batxillerat / CFGM

31,6%





Consum de substàncies addictives

Consum experimental de cànnabis

El percentatge d'alumnat que ha provat el cànnabis alguna vegada a la vida.

Noies

2n ESO

3,9%



50%

4t ESO

14,4%



50%

2n Batxillerat / CFGM

23,7%



50%

Nois

2n ESO

4,3%



50%

4t ESO

13,3%



50%

2n Batxillerat / CFGM

19,8%



50%



Consum regular de cànnabis

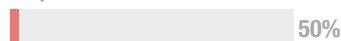
El percentatge d'alumnat que l'ha consumit els últims 30 dies.

- ▶ Des del 2004, s'observa una tendència general descendent del consum de cànnabis fins el 2012.
- ▶ Al 2016 torna a augmentar en els nois de 4t d'ESO i, en els nois i noies de 2n de Batxillerat i CFGM.

Noies

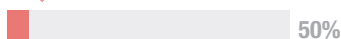
2n ESO

1,5%



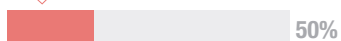
4t ESO

7,5%



2n Batxillerat / CFGM

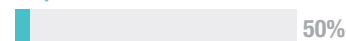
15,5%



Nois

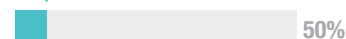
2n ESO

2,6%



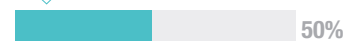
4t ESO

11,1%



2n Batxillerat / CFGM

25,2%



Consum de substàncies addictives

Consum de risc de cànnabis

Per descriure el consum de risc de cànnabis, s'utilitza el *Cannabis Abuse Screening Test* (CAST), que és un test validat sobre patrons problemàtics de consum de cànnabis. El test CAST avalua la freqüència dels següents esdeveniments relacionats amb el consum de cànnabis en els últims 12 mesos: fer-ne un ús no recreacional, trastorns de la memòria, ser encoratjat per familiars o amics per reduir o aturar el seu ús, intentar deixar de fumar sense èxit, patir problemes vinculats amb el consum. Cada ítem es respon en una escala de puntuació, se sumen les puntuacions dels 6 ítems i s'obté una puntuació que identifica els adolescents amb un risc moderat/alt de patir problemes pel consum de cànnabis.



Consum de risc de cànnabis

El consum de cànnabis de **risc moderat o alt** és major en nois que en noies i augmenta amb l'edat.

- El consum de cànnabis de risc moderat o alt és superior en l'alumnat de centres de barris de nivell socioeconòmic afavorit només en noies.

Noies

2n ESO

0,9%



50%

4t ESO

4,5%



50%

2n Batxillerat / CFGM

5,1%



50%

Nois

2n ESO

1,8%



50%

4t ESO

5,1%



50%

2n Batxillerat / CFGM

10,0%

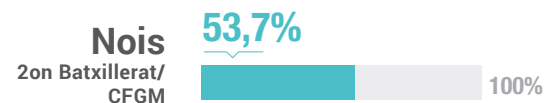
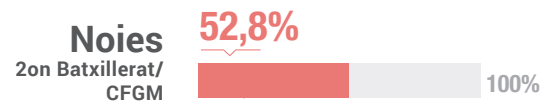
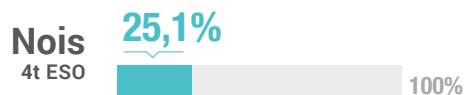
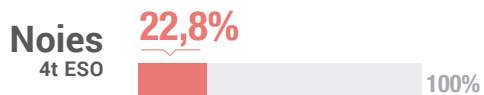


50%

Sexualitat

Relacions sexuals amb penetració

El percentatge d'alumnat que ha tingut alguna vegada relacions sexuals amb penetració.



- ▶ L'evolució és d'augment fins el 2008 i després de disminució en ambdós sexes i en tots els cursos.
- ▶ El percentatge és major als centres de barris amb nivell socioeconòmic desfavorit.

Ús de mètodes anticonceptius en l'última relació sexual

85,5%
de l'alumnat

ha usat un mètode efectiu
(preservatiu, píndola o anell vaginal).

8,1%
de l'alumnat

ha usat un mètode no efectiu
(càlcul data o marxa enrere).

5,5%
de l'alumnat

no ha usat cap mètode.

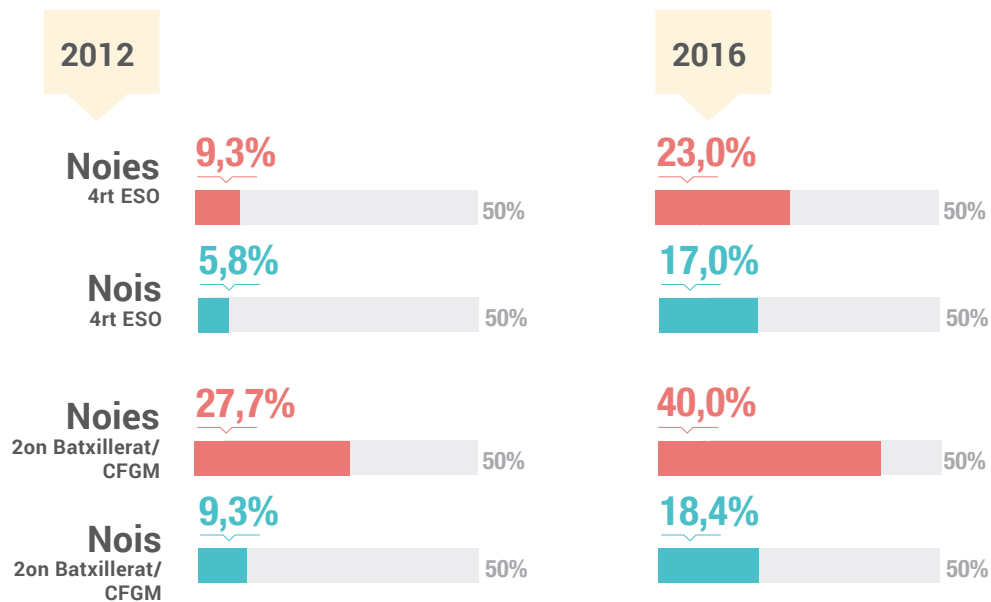
- ▶ L'ús de mètodes efectius augmenta amb l'edat en nois i en canvi en les noies no s'observen canvis.
- ▶ L'alumnat de barris de nivell socioeconòmic desfavorit utilitzen més freqüentment mètodes anticonceptius no efectius o cap mètode, especialment en els nois.

En general s'observa una tendència descendent de l'ús del preservatiu en l'última relació sexual amb penetració, amb una recuperació el 2016, però tot i així continua estant per sota de la dada del 2004.



Sexualitat

Ús de la píndola de l'endemà alguna vegada a la vida



► És superior en noies que en nois i augmenta amb l'edat.



Mobilitat i seguretat vial

Mitjà de transport per anar a l'escola



**Transport
actiu**
58,3%

Són els més usats per anar a l'escola.
El seu ús augmenta de 2n a 4t d'ESO i
disminueix a 2n de Batxillerat i CFGM.



**Transport
públic**
17,0%

El segon mitjà de transport més usat
per anar a l'escola.



**Mitjans
motoritzats
privats**
9,8%

Es redueix amb l'edat.

► És menor als barris de
nivell socioeconòmic
afavorit, on s'utilitza
més freqüentment
el transport públic
i especialment el
transport motoritzat
privat.

Ús del cinturó de seguretat al cotxe

L'alumnat declara posar-se sempre el cinturó del davant.

Noies

2n ESO

87,2%



4t ESO

86,7%



2n Batxillerat / CFGM

89,3%



Nois

2n ESO

79,6%



4t ESO

80,0%



2n Batxillerat / CFGM

87,8%



- ▶ No hi ha un patró per edat.
- ▶ No hi ha diferències segons el nivell socioeconòmic del barri del centre educatiu.

Mobilitat i Seguretat vial

Ús del casc de seguretat en moto



L'alumnat declara posar-se sempre el casc de moto.

- ▶ El percentatge augmenta amb l'edat.
- ▶ L'evolució és marcadament a l'augment fins el període 2008-2012. En el 2016 hi ha una davallada especialment a 2n i 4t d'ESO.
- ▶ El percentatge d'ús del casc en moto és major en l'alumnat de barris amb nivell socioeconòmic afavorit.

Noies

2n ESO
79,2%



4t ESO
82,5%



2n Batxillerat / CFGM

91,1%



Nois

2n ESO
78,3%



4t ESO
81,5%



2n Batxillerat / CFGM

90,3%



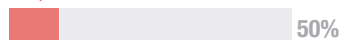
Conducció sota els efectes de substàncies psicoactives

Declaren que han conduït sovint o a vegades sota els efectes de substàncies psicoactives.

Noies

4t ESO / 2n Batxillerat / CFGM

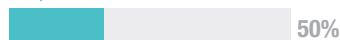
9,2%



Nois

4t ESO / 2n Batxillerat / CFGM

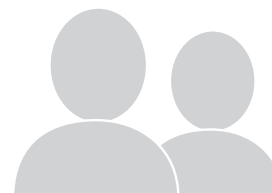
17,2%



- ▶ El percentatge és superior en nois que en noies i augmenta amb l'edat.
- ▶ A 4t d'ESO el percentatge es va reduir lleugerament de 2008 a 2012 i en l'últim període ha augmentat superant el percentatge de 2008.
- ▶ A 2n de Batxillerat i CFGM el percentatge es va reduir molt de 2008 a 2012 però en l'últim període ha augmentat sense arribar al percentatge del 2008.
- ▶ No s'observen diferències segons el nivell socioeconòmic del barri del centre educatiu.



Amb quina freqüència has conduït algun vehicle de motor (cotxe o moto) sota l'efecte de l'alcohol i/o altres drogues?



Conclusions

Sobre la salut percebuda

L'enquesta FRESC és una bona eina per a obtenir una visió global de l'estat de salut dels adolescents escolaritzats de Barcelona.

En general, el 2016, l'alumnat adolescent de Barcelona presenta una bona salut.

Els resultats de l'enquesta **FRESC 2016** posen de manifest l'existència de **desigualtats** importants entre **nois i noies**.

No obstant, es continuen observant **hàbits no saludables** que condicionaran la seva salut i qualitat de vida en l'edat adulta.

La proporció de **salut percebuda regular o dolenta** és superior entre les noies.

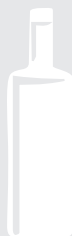


Sobre diferències en els eixos de desigualtat

També s'ha posat de manifest l'existència de desigualtats socioeconòmiques. En general, l'alumnat de centres ubicats en **barris de nivell socioeconòmic desfavorit presenten pitjors indicadors que l'alumnat de centres de barris afavorits**. No obstant l'alumnat de centres ubicats en barris de nivell socioeconòmic afavorit tenen un major consum de tabac, alcohol i cànnabis.

Una **cinquena part dels estudiants enquestats** declaren pertànyer a una estructura **familiar monoparental**.

El país d'origen o ètnia és la **principal causa de discriminació**. En el cas de les **noies**, el **gènere** també és motiu de discriminació.



Conclusions

Sobre la discriminació i totes les formes de maltractament

Ser víctima de **maltractament per part de la parella** augmenta amb l'edat i es dona amb **major proporció en les noies**.

El **maltractament escolar** sembla **estabilitzar-se** en els darrers anys.

Una **quarta part** de les noies de **17 a 19 anys** declaren haver patit **assetjament sexual**.

Una de cada 10 noies declara haver estat víctima de **maltractament per internet** (enviament de fotografies, vídeos, comentaris, etc.).



Sobre l'esmorzar, les dietes i el sedentarisme

Gairebé una cinquena part dels estudiants enquestats **no esmorzen cap dia abans de sortir de casa o d'arribar al centre escolar.**



Els **nois** presenten major sobrepès i obesitat però les **noies** són les que se senten **més insatisfetes amb la seva imatge corporal.**

El **sobrepès i l'obesitat en disminueix amb l'edat,** essent més destacable en el cas de les noies.

Les **noies** declaren el **doble d'inactivitat física** que els nois.

Conclusions

Sobre algunes de les conductes de risc

Més de la meitat dels adolescents de 17 a 19 anys declaren haver-se **emborratxat** en els últims 6 mesos.



En el 2016, el **consum de cànnabis torna a augmentar** després d'un període de descens.



Un de cada quatre adolescents de 15 i 16 anys declaren haver mantingut relacions **sexuals amb penetració**. A edats de 17 a 19 anys aquesta augmenta essent més de la meitat dels adolescents els que han mantingut relacions sexuals amb penetració.



Sobre algunes de les conductes de risc

El **80%** indica haver **usat un mètode efectiu** (preservatiu, píndola o anell vaginal) en l'última relació sexual.



En el **2016**, l'**ús de la píndola de l'endemà** alguna vegada a la vida **s'ha triplicat** respecte l'enquesta FRESC del 2012.



Les noies presenten major consciència en temes de seguretat vial. Fan major ús del cinturó de seguretat en el cotxe i de l'ús de casc en moto.





bit.ly/aspb-fresc

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 **Agència
de Salut Pública**